

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 252

van **CATHY COUDYSER**

datum: 24 maart 2022

aan **BART SOMERS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

Kerkenbeleidsplannen - West-Vlaanderen

Het kerkenbeleidsplan is een schriftelijk document dat een langetermijnvisie moet vooropstellen voor alle eredienstgebouwen op het grondgebied van een gemeente. Zowel de gemeenteraad als het representatief orgaan van de eredienst (het bisdom) moet dit goedkeuren.

De langetermijnvisie moet minimaal volgende basisgegevens bevatten:

1. een beschrijving van de betrokken gebouwen bestemd voor de eredienst, met onder meer:
 - hun cultuurhistorische waarde;
 - hun architecturale mogelijkheden;
 - hun bouwfysische toestand;
2. de situering van elk gebouw bestemd voor de eredienst in zijn ruimtelijke omgeving;
3. een beschrijving van het actuele gebruik en de actuele functie van de betrokken gebouwen bestemd voor de eredienst;
4. een onderbouwde visie op het toekomstige gebruik en de toekomstige functie van de betrokken gebouwen, inclusief een plan van aanpak hoe de toekomstige invulling met nevenfuncties (multifunctioneel gebruik, gedeeld gebruik, valorisatie of medegebruik) of herbestemming ervan zal worden onderzocht.

Reeds in 2011 vroeg toenmalig minister Bourgeois in zijn conceptnota 'Een toekomst voor de Vlaamse Parochiekerk', gemeente- en kerkbesturen werk te maken van een gezamenlijke langetermijnvisie op het gebruik van de kerkgebouwen in hun gemeente. Vanaf 2015 is volgens het nieuwe Onroerenderfgoeddecreet een kerkenbeleidsplan (toen onder de noemer parochiekerkenplan) verplicht voor alle beschermde kerken die een nieuwe erfgoedpremie willen aanvragen. In juli 2016 werd een decreetswijziging goedgekeurd waardoor ook voor alle oude aanvragen voor restauratiepremies voor beschermde kerken (ingediend vóór 1 januari 2015), met terugwerkende kracht een kerkenbeleidsplan moest worden voorgelegd aan het agentschap Onroerend Erfgoed vóór 1 oktober 2017. Alle restauratiedossiers op de wachtlijst waarvoor het agentschap uiterlijk 30 september 2017 geen goedgekeurd kerkenbeleidsplan heeft ontvangen, zijn van de wachtlijst geschrapt. Een nieuwe premieaanvraag kan evenwel worden ingediend, zij het rekening houdende met nieuwe premievoorwaarden en enkele jaren extra wachttijd.

In zijn visienota beleidsmaatregelen voor de her- en nevenbestemming van parochiekerken in Vlaanderen maakt de minister melding van 236 Vlaamse gemeenten

die in maart 2021 over een door het bisdom én gemeenteraad goedgekeurd kerkenbeleidsplan beschikken evenals 40 gemeenten waarvan men weet heeft dat de opmaak van een kerkenbeleidsplan zich in een vergevorderd stadium bevindt.

Daarnaast wordt ook verwezen naar een analyse gemaakt door Parcum van alle (in maart 2021) beschikbare kerkenbeleidsplannen, waaruit kan worden afgeleid dat de komende jaren bijna een vijfde van de kerken (18,7%) in aanmerking komt voor herbestemming en iets meer dan een tiende van de kerken (11,3%) deels, ruimtelijk, in aanmerking komt voor een nevenbestemming. Specifiek voor wat het bisdom Brugge (West-Vlaanderen) betreft, blijkt uit de analyse van Parcum dat de komende jaren 20 van de 362 West-Vlaamse kerken in aanmerking komt voor herbestemming en nog eens 23 voor een nevenbestemming (respectievelijk 5,5% en 6,35%).

In zijn visienota kondigt de minister daarnaast aan dat het beleidsinstrument van het kerkenbeleidsplan een nieuwe inhoudelijke en procedurele inbedding zal krijgen en verplicht geactualiseerd moet worden bij de start van elke lokale beleidsperiode (te starten vanaf 2025, na de verkiezingen in 2024). Het kerkenbeleidsplan dient o.m. aangevuld te worden met informatie over de eigendomstoestand en een analyse van de huidige en te verwachten onderhouds- en investeringskosten voor behoud, beheer en restauratie op korte en middellange termijn. Daarnaast geeft hij ook aan dat, opdat voor niet-beschermde kerken erfgoedpremies en Vlaamse subsidies kunnen worden verkregen, in de toekomst een goedgekeurd kerkenbeleidsplan een vereiste zal worden. Beschermde kerken kunnen enkel nog aanspraak maken op een verhoogde erfgoedpremie ingeval van valorisatie en premies voor herbestemmingsonderzoek zullen enkel nog worden toegekend aan beschermde kerken waarvoor in een goedgekeurd kerkenbeleidsplan neven- of herbestemming vooropgesteld ligt.

1. Hoeveel van de 64 West-Vlaamse gemeenten beschikken op heden (31 maart 2022) over een goedgekeurd kerkenbeleidsplan? Graag een overzicht met inbegrip van de naam gemeente, aantal kerken gevat door het plan en datum goedkeuring (meest actuele versie van) kerkenbeleidsplan door gemeenteraad.
2. In hoeveel en welke West-Vlaamse gemeenten is een kerkenbeleidsplan bovendien in opmaak?
3. Heeft de minister weet van West-Vlaamse gemeenten die na goedkeuring van zijn visienota gestart zijn met de actualisatie van hun bestaande kerkenbeleidsplan (om dit plan in overeenstemming te brengen met de bijkomende inhoudelijke vereisten die in de visienota vervat liggen) dan wel bij het ontbreken van een kerkenbeleidsplan de opmaak ervan vooralsnog (al) hebben aangevat?
4. Kunnen de ministers meer verduidelijking geven bij de concrete invulling die voor de (toekomstige) herbestemming van 20 West-Vlaamse kerken (analyse Parcum maart 2021) vervat ligt in een goedgekeurd kerkenbeleidsplan?
5. Zijn er nog bijkomende West-Vlaamse kerken waarvoor een herbestemming in de toekomst wordt vooropgesteld in een kerkenbeleidsplan goedgekeurd na maart 2021 (en dus niet opgenomen in de analyse van Parcum)? Zo ja, graag ook inzicht in de concrete invulling die wordt vooropgesteld in het kerkenbeleidsplan.
6. Kan de minister meer verduidelijking geven bij de concrete invulling die voor de (toekomstige) nevenbestemming van 23 West-Vlaamse kerken (analyse Parcum maart 2021) vervat ligt in een goedgekeurd kerkenbeleidsplan?
7. Zijn er nog bijkomende West-Vlaamse kerken waarvoor een nevenbestemming in de toekomst wordt vooropgesteld in een kerkenbeleidsplan goedgekeurd na maart 2021

(en dus niet opgenomen in de analyse van Parcum)? Zo ja, graag ook inzicht in de concrete invulling die wordt vooropgesteld in het kerkenbeleidsplan.

8. Zien de ministers een verklaring voor het gegeven dat in West-Vlaanderen (evenals in Limburg) merkelijk meer kerken voorbehouden blijven voor enkel eredienst (31% volgens de West-Vlaamse kerkenbeleidsplannen geanalyseerd door Parcum in maart 2021) in vergelijking met andere provincies zoals Antwerpen (18,7%), Oost-Vlaanderen (25%) en Vlaams-Brabant (6,2%)?

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Bart Somers (252), Matthias Diependaele (311).

BART SOMERS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

GECOÖRDINEERD ANTWOORD

op vraag nr. 252 van 24 maart 2022

van **CATHY COUDYSER**

De inventarisatie en analyse van de goedgekeurde kerkenbeleidsplannen gebeurt, op vraag van het Agentschap Onroerend Erfgoed, door vzw Parcum. De feitelijke gegevens over de kerkenbeleidsplannen in onderstaande antwoorden berusten op gegevens ons bezorgd door vzw Parcum.

1. 45 van de 64 gemeenten uit de provincie West-Vlaanderen beschikken op heden over een volledig goedgekeurd kerkenbeleidsplan. Bijlage 1 bevat de overzichtslijst zoals aangereikt door vzw Parcum.
2. Zie de lijst in bijlage 1, kolom 4.
3. Daar hebben we geen weet van. De beleidsintenties opgenomen in de visienota behoeven overigens nog een decretale vertaling én goedkeuring door het Vlaams Parlement.
4. Een exhaustief overzicht van de exacte concrete invullingen voor alle (toekomstige) herbestemmingen is niet voorhanden. De aantallen uit de analyse van vzw Parcum betreffen intenties tot nieuwe of aanvullende functies opgenomen in de volledig geformaliseerde kerkenbeleidsplannen en zijn geen reeds gefinaliseerde plannen of realisaties. Voor de volgende parochiekerken van de gemeenten uit West-Vlaanderen die reeds een kerkenbeleidsplan hebben ingediend, is de herbestemming effectief reeds gerealiseerd:

OLV Onbevlekt Ontvangen, De Tassche, Ardooie	sloop
Sint-Franciscus van Assisi, St Kruis Brugge	Sportzaal en polyvalente zaal school
H. Familie Brugge, Brugge	Private invulling
H. Moeder Anna Deerlijk, Deerlijk	sloop
Sint-Bartholomeus Kaaskerke, Diksmuide	Private invulling, champing (bed and breakfast)
H. Kruisverheffing Lampernisse, Diksmuide	Urnenkerk en dorpshuis
OLV Koningin Harelbeke, Harelbeke	Deel van een school
OLV Onbevlekt Ontvangen, Ingelmunster	Cultuurfabriek
Onbevlekt Hart van Maria van Fatima, Heule Kortrijk	Vzw voor jongeren, begeleiding
H. Damiaan Kortrijk, Kortrijk	Sociaal restaurant, Poverello
Sint-Franciscus, Menen	Socio-culturele invulling
Sint-Pieter, Sint Pieterskapelle (Middelkerke)	Kunsthalle
OLV Onbevlekt Ontvangenkerk, Oostende	Sloop (nieuwbouw religieuze ontmoetingsruimte)
Sint-Godelieve, Oostende	Orthodoxe kerk
Sint-Amand, Roeselare	markthal
Sint-Jozef, Roeselare	Architectenbureau, ontmoetingsruimte buurt
Sint-Godelieve Beitem, Roeselare	Gemeenschapszaal
Sint-Jozef De Biest, Waregem	School en kinderopvang,

5. Neen. In het kerkenbeleidsplan van de gemeente Jabbeke (goedgekeurd in de zomer van 2021) blijven alle kerken in gebruik voor de eredienst. Er wordt ingezet op valorisatie en nevenbestemming in de tijd.
6. Een exhaustief overzicht van de exacte concrete invullingen voor de (toekomstige) nevenbestemmingen (gedeeld gebruik, nevenbestemming in de ruimte) is niet voorhanden. De aantallen uit de analyses van vzw Parcum betreffen intenties tot

aanvullende functies opgenomen in de volledig geformaliseerde kerkenbeleidsplannen en zijn geen definitief genomen beslissingen of realisaties. Voor de volgende parochiekerken van de gemeenten uit West-Vlaanderen die reeds een kerkenbeleidsplan hebben ingediend, is bij wijze van voorbeeld reeds een effectieve nevenbestemming gerealiseerd: een blokruimte voor studenten in de Sint-Katarinakerk in Assebroek (Brugge) en een bibliotheek in de Sint-Laurentiuskerk in Wielsbeke.

7. Zie antwoord op vraag 5.

8. De verklaring is voor een stuk statistisch. Bij de analyse van Parcum werden de keuze voor nevenbestemming, herbestemming en valorisatie slechts ingevuld wanneer een volledig goedgekeurd kerkenbeleidsplan voorhanden was. Zo niet werd 'enkel eredienst' aangeduid. Bijgevolg, zo stelt vzw Parcum, tellen de provincies/bisdommen met minder gefinaliseerde kerkenbeleidsplannen relatief meer parochiekerken die in de statistiek als 'enkel eredienst' zijn vermeld. In de praktijk zijn ook in gemeenten die nog geen kerkenbeleidsplannen hebben afgerond reeds stappen gezet richting her- of nevenbestemming. Het niet voorhanden zijn van een finaal kerkenbeleidsplan geeft dus ook voor 30% van de West-Vlaamse gemeenten een vertekend beeld.

De cijfers zijn bovendien cumulatief: parochiekerken kunnen in kerkenbeleidsplannen zowel zijn aangeduid binnen de categorieën valorisatie, nevenbestemming en herbestemming.

Ten slotte kunnen verschillen tussen de provincies en bisdommen gerelateerd zijn aan de dichtheid van kerken of de snelheid waarmee intern-kerkelijk nieuwe pastorale samenwerkingsverbanden worden gevormd en bijgevolg langetermijnbeslissingen over het gebruik van parochiekerken kunnen geïmplementeerd worden.

BIJLAGE

[Overzicht van de kerkenbeleidsplannen in de provincie West-Vlaanderen, opgemaakt door vzw Parcum 30 maart 2022](#)